

ISSN 1819-5377 print / ISSN 1993-3509 online

**ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА І МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ЭКОНОМИКА СТРОИТЕЛЬСТВА И ГОРОДСКОГО ХОЗЯЙСТВА
ECONOMICS OF CIVIL ENGINEERING AND MUNICIPAL ECONOMY**

**РУБРИКА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
ТОМ 5, НОМЕР 2, 2009 97-106
УДК: 334.012.64**

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТВОРЕННІ І ФУНКЦІОНУВАННІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ І БІЗНЕС-АСОЦІАЦІЙ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

В. В. Девятка^а, Я. Корітарова^б

^а *Донбаська національна академія будівництва і архітектури,
вул. Державіна 2, 86123, м. Макіївка, Україна.*

^б *Технічний університет м. Брно,
вул. Рибкова 1, 602 00 м. Брно, Чеська Республіка.*

E-mail: devyatka85@mail.ru

Отримана 10 квітня 2009, прийнята 24 квітня 2009

Анотація. У статті розглянуті роль держави у створенні і функціонуванні підприємств малого бізнесу і бізнес-асоціацій в Чеській Республіці, роль малого та середнього підприємництва для економіки Чеської Республіки, структура приватних підприємців Чеської Республіки за 12 років, існуюча інфраструктура підтримки малого підприємництва. Розглянута діяльність бізнес-асоціацій Чеської Республіки на прикладі Асоціації малих і середніх підприємств і дрібних підприємців Чеської Республіки та її вклад в розвиток малого бізнесу Чеської Республіки, а саме напрями та принципи діяльності асоціації, права та обов'язки членів асоціації, підхід до навколишнього середовища для стабільного та сприятливого подальшого розвитку малого та середнього бізнесу та підвищення їх конкурентоспроможності. Виявлено найбільші проблеми розвитку малого бізнесу в Чеській Республіці в порівнянні з Україною. На підставі розглянутих проблем розвитку сектору малого бізнесу Чеської Республіки виявлені сильні сторони підприємницької діяльності і запропоновано їх застосування для України.

Ключові слова: малий бізнес, мале та середнє підприємство, розвиток, інфраструктура, бізнес-асоціації.

РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В СОЗДАНИИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИИ ПРЕДПРИЯТИЙ МАЛОГО БИЗНЕСА И БИЗНЕС-АССОЦИАЦИЙ В ЧЕШСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ

В. В. Девятка^а, Я. Коритарова^б

^а *Донбасская национальная академия строительства и архитектуры,
ул. Державина 2, 86123, г. Макеевка, Украина.*

^б *Технический университет г. Брно,
ул. Рыбкова 1, 602 00 г. Брно, Чешская Республика.*

E-mail: devyatka85@mail.ru

Получена 10 апреля 2009, принята 24 апреля 2009

Аннотация. В статье рассмотрены роль государства в создании и функционировании предприятий малого бизнеса и бизнес-ассоциаций в Чешской Республике, роль малого и среднего предпринимательства для экономики Чешской Республики, структура частных предпринимателей Чешской Республики за 12 лет, существующая инфраструктура поддержки малого предпринимательства. Рассмотрена деятельность бизнес-ассоциаций Чешской Республики на примере Ассоциации малых и средних предприятий и мелких предпринимателей Чешской Республики и ее вклад в развитие малого

бизнеса Чешской Республики, а именно направления и принципы деятельности ассоциации, права и обязанности членов ассоциации, подход к окружающей среде для стабильного и благоприятного дальнейшего развития малого и среднего бизнеса и повышения их конкурентоспособности. Выявлены наибольшие проблемы для развития малого бизнеса в Чешской Республике по сравнению с Украиной. На основании рассмотренных проблем развития сектора малого бизнеса Чешской Республики выявлены сильные стороны предпринимательской деятельности и предложено их применение для Украины.

Ключові слова: малый бизнес, малое и среднее предпринимательство, развитие, инфраструктура, бизнес-ассоциации.

THE STATE PART IN OF THE CREATION AND OPERATION OF BOTH SMALL BUSINESSES AND BUSINESS ASSOCIATIONS IN THE CZECH REPUBLIC

V. V. Deviatka^a, J. Korytarova^b

^a*Donbas National Academy of Civil Engineering and Architectures,
2, Derzhavina Street, Makeyevka, 86123, Ukraine.*

^b*Brno University of Technology,
Rybkova 1, 602 00 Brno, Czech Republic
E-mail: devyatka85@mail.ru*

Received 10 April 2009, accepted 24 April 2009

Abstract. The article is devoted to the state part in the of creation and operation of small business and business-associations of the Czech Republic, the role of small and average enterprises for the Czech Republic economies, the structure of private businessman in the Czech Republic for 12 years, the existing infrastructure of a small business support. There was also considered of the business-associations activity of the Czech Republic on the example of the Association of small and average enterprises and small businessman and its contribution into the development of small business of the Czech Republic, namely, directions and principles of the Association operation, rights and duties of the Association members, attitude to the environment for a stable and favourable further development of small and average business and their competitiveness increasing. There have been revealed the largest problems of small business development in the Czech Republic in comparison with Ukraine. On the base of the examined problems of the development of the small business sector of the Czech Republic there was revealed strength of the businessman activity and its using for Ukraine has been suggested.

Keywords: small business, small and medium enterprises, development, infrastructure, business associations.

Вступ

Бізнес-середовище Чеської Республіки зазнало кардинальних змін з 1989 року. Процес приватизації практично підійшов до кінця, і ринок визначається перебудовою всієї ділової сфери. При цьому існує велика різниця в продуктивності праці між чеською економікою і найбільш розвиненими країнами. До складу чеської економіки було сформовано приплив прямих іноземних інвестицій у виробничу сферу (маши-

нобудування - автомобілебудування, електроніка та електротехнічна промисловість, хімія), а також у сферу послуг (перш за все, телекомунікацій та фінансів). Частка компаній, що знаходяться під іноземним контролем у ВВП, складала 37,7% в 2005 році і мала вирішальне значення у підвищенні продуктивності праці в комерційній сфері. З цього видно, що для економіки Чеської Республіки мале підприємництво відіграє вирішальну роль.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вивчення літературних джерел показало, що даною проблемою займалися вчені Балабенко О., Беззубко Л., Бучек М., Долгальова О., Новотний І., Шебестова Я.

Метою статті є аналіз ролі держави та оцінка особливості створення і функціонування підприємств малого бізнесу і бізнес-асоціацій в Чеській Республіці.

Виклад основного матеріалу

Кінець 80-х - початок 90-х років характеризуються в Чеській Республіці (далі – ЧР) підтримкою міжпідприємницької кооперації, ризикового капіталу та ініціатив керівників в залученні коштів і людського капіталу в малі підприємства. За даними таблиці 1 видно, що перед підприємцями малого бізнесу Чеської Республіки часто виникає дилема - самостійно займатися підприємницькою діяльністю або тримати підприємство спільно з кимось. За даними опитування, перший варіант підтримують 45% європейців у порівнянні з 61% американців. Більше половини (51%) європейців згодні бути співзасновниками підприємства, а ще більше людей (59%) не хочуть ділитися своїм приватним підприємством.

В чеській економіці мале та середнє підприємство (далі – МСП) відіграє важливу роль. Грунтуючись на даних грудня 2004 року, ці підприємства становили 99,85% від всіх суб'єктів бізнесу, що працюють в ЧР, в якій зайнято 61,5% всіх працівників. У 2004 році вони склали 35% ВВП, а в загальній кількості 50,5% всіх інвестицій в ЧР, і 34,3% від загального обсягу товарів та послуг на експорт. Симптоми подвійної економіки виникають в ЧР по слабким сторонам МСП, що перебувають під контролем місцевих суб'єктів. Це доводить те, що ці підприємства мають низький рівень інноваційної діяльності, низьку частку доходів на внутрішньому ринку, показують малі темпи успіху на зарубіжних ринках і мають недостатній зв'язок з закордонними компаніями, як в ЧР, так і в міжнародних мережах [8].

Також однією з найбільших проблем у Чеській Республіці є високий ступінь незайнятості випускників вузів. В Чеській Республіці понад 40% випускників працюють за іншою

спеціалізацією (або в іншій галузі), ніж та, яку вони отримали в вузі. За даними статистики (таблиця 1), в Чеській Республіці зараз 4% жінок і 12% чоловіків працюють самостійно, тобто займаються підприємницькою діяльністю.

Розглянемо позитивні тенденції розвитку малих підприємств Чеської Республіки. У 2006 р. на малі та середні підприємства Чеської Республіки припадало 61,38% працездатного населення. У 2006 р. малі і середні підприємства реалізували 43,5% загального експорту і забезпечили 54,6% загального імпорту товарів і послуг в економіку Чеської Республіки. У зв'язку з фінансовою проблемою малих підприємств влада Чеської Республіки склала досконалу систему підтримки малих підприємств на 2007-2013 роки [4].

Розвиток підприємницької діяльності було ослаблено недостатньою співпрацею між підприємницьким сектором та навчальними і науково-дослідними інститутами, недостатньою підтримкою розвитку прикладних досліджень і відповідної інфраструктури, слабкою підтримкою розвитку передачі технологій, а також розвитку компаній з власними технологіями, недостатнім рівнем знань, що відносяться до сучасного корпоративного управління та експлуатації компанії, відсутністю гнучкості і проблемами, пов'язаними з кваліфікацією робочої сили через недостатній зв'язок системи освіти з потребами ринку праці.

Новим стимулом до зміцнення конкурентоспроможності МСП є створення так званих центрів технологічних інновацій, а також центрів, що пропонують спеціалізовані робочі місця для кваліфікованих і преміум кваліфікованих працівників. Вони дозволяють вивчити найпередові технології та пізнати нові типи інновацій в ЧР, а також надають вузькоспеціалізовані послуги, в тому числі консультативні, не тільки для іноземних, але і для чеських суб'єктів.

Протягом 2005-2006 років спостерігається поліпшення законодавчих та організаційних передумов для підприємницької діяльності. Тим не менше, загальний індекс для ведення бізнесу у ЧР продовжує залишатися значно нижчим від середнього показника по ЄС.

В Чеській Республіці є відносно низька загальна частка витрат на наукові дослідження.

Наукові дослідження і розробки складають в розвинених країнах ЄС 2-3% від ВВП, тоді як у ЧР близько 1,42% від ВВП у 2005 році.

Участь вітчизняних приватних коштів є недостатньою, і фактор, який має особливо негативний вплив – це низька частка закордонних ресурсів в сфері фінансування наукових досліджень і розробок, який досяг майже 4% в 2005 році. Однією з головних причин є перебудова промисловості, яка залишається неповною. У зв'язку з помітною концентрацією наукового потенціалу в Празі, де в основному в державному секторі на наукові дослідження і розробки витрати були спрямовані на конкурентоспроможність та зайнятість в ряді регіонів, послабив їх надмірну віддаленість від наукових досліджень і розвитку потенціалу [10].

Положення наукових досліджень і розробок, в тому числі науково-дослідної інфраструктури, а також людського капіталу та його мотивації, призводить до негативних наслідків. ЧР, а також багато інших країн, знаходяться під загрозою так званої «витоку умов» в області наукових досліджень. Системні зв'язки між університетами і науковими установами в сфері бізнесу відсутні в сфері «високих технологій». Площі та центрів передового досвіду не вистачає, щоб використовувати як академічні так і ділові можливості для просування технологіч-

них досліджень з високим потенціалом зростання.

В ЧР не існує розвинутої системи фінансування новаторської діяльності з джерелами ризику капіталу; інвестиції в обсязі і початковий капітал практично не існують, хоча вони мають ключове значення для створення та запуску побічних і аналогічних підприємств.

Крім того, для вітчизняних компаній в основному відсутній доступ до адекватного рівня інформації, у відношенні якості наукових установ. Причини, в першу чергу полягають в недостатній мотивації до патентів і досягнення результатів, які застосовуються до патентного захисту, а також інші результати, які здійснюються на практиці, часто зустрічаються відсутністю інтересу до інновацій, і особливо в реалізації вимогливих технологій з боку бізнес-спільноти, а також низький рівень підтримки, яка надається інноваційним підприємствам (відсутність венчурного капіталу та інші складні фінансові інструменти підтримки підприємництва), недостатнє управлінських навичок і можливостей, академічних науково-дослідних інститутів і компаній в сфері ефективного управління інтелектуальної власності, а також суворі фінансові вимоги, що виникають у зв'язку з патентною процедурою реєстрації, і в першу чергу на підтримку вже задоволених патентів.

Таблиця 1. Структура приватних підприємств Чеської Республіки в 1993-2005 роках.

Рік	Всього чоловіків, %	Всього жінок, %	Підприємці без персоналу, %		Підприємці з персоналом, %	
			чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
1993	6,47	2,54	4,38	1,94	2,08	0,59
1994	7,36	2,70	4,87	2	2,49	0,69
1995	8,18	3,16	5,30	2,25	2,87	0,91
1996	8,56	3,11	5,40	2,2	3,16	0,91
1997	8,70	3,19	5,60	2,27	3,11	0,92
1998	9,56	3,59	6,37	2,62	3,2	0,97
1999	10,08	3,77	6,91	2,83	3,17	0,93
2000	10,44	3,98	7,25	3,02	3,19	0,96
2001	10,53	3,98	7,49	3,08	3,04	0,9
2002	11,28	4,11	8,16	3,19	3,12	0,92
2003	12,01	4,43	8,78	3,50	3,23	0,93
2004	11,91	4,25	8,82	3,36	3,1	0,89
2005	11,63	3,95	8,68	3,11	2,95	0,84

ЧР має неадекватну інфраструктуру в області передачі технологій. Є лише кілька центрів, які дійсно функціонують. Навіть незважаючи на те, що створення наукових і технологічних парків було підтримано більш ніж потребували, і приблизно 30 таких об'єктів були створені, послуги, що надаються в цих парках все ще не досягли того ж рівня і такої ж якості, як у розвинених країнах, спрямовані на передачу технологій та знань, і початок нових початківців.

Тому розвиток інноваційних кластерів та їх підтримка до сих пір знаходяться на початковій стадії в ЧР. Поправді інноваційні кластери, здатні збільшити потенціал МСП, почати свої власні науково-дослідницькі проекти, а також мати можливість здійснення дослідних і дослідно-конструкторських робіт з урахуванням їхніх потреб, доступу до недорогої підготовки їх професійних і виконавчих працівників і брати участь у довгій перспективі співпраці в науково-дослідних установах та університетах, практично не існує в Чеській Республіці. Серйозною проблемою є низький потенціал не лише фінансових ресурсів, але і приміщень і обладнання для деяких чеських університетів та науково-дослідних інститутів, а також підприємств, які приймають участь у міжнародних науково-дослідних та інноваційних мережах. Крім великих центрів (особливо в Празі, Брно, Оставі), дуже важко не тільки збільшити цей потенціал на порівнянний рівні, а також створити і запустити нові регіональні інноваційні системи. Частку робочих місць можна знайти в невеликих центрах (наприклад, Ліберець, Чеське Будовіце, Злін).

Розглянемо одну з бізнес-асоціацій Чеської Республіки, яка займається підтримкою малого та середнього бізнесу. Такою організацією є Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємств Чеської Республіки (далі – АМСДП).

АМСДП ЧР об'єднує в своїх рядах на відкритій неполітичній платформі малі та середні підприємства і дрібних підприємств і їх організації з усієї країни. Асоціація успішно реалізує основні ідеї своєї Програми розвитку малих і середніх підприємств в Чеській Республіці, прийнятої в 2003 р. Асоціація співпрацює з урядом та окремими міністерствами; була

ініціатором низки законодавчих актів, що сприяють формуванню сприятливого підприємницького середовища в ЧР.

Асоціація малих і середніх підприємств ЧР є юридичною особою, освіченою згідно з Законом № 83/1990Sb., «Про громадські об'єднання», в дійсній редакції. Асоціація зареєстрована в МВС ЧР під № VS/1-1/48 640/01-R.

Сьогодні АМСДП ЧР представляє точку зору значної більшості суб'єктів сфери МСП, займає важливе місце і в рамках європейських структур.

АМСДП ЧР є членом міжнародного об'єднання UEAPME (з центральним офісом у Брюсселі), що представляє 11 мільйонів європейських підприємницьких суб'єктів з більш ніж 50 мільйонами працівниками. Асоціація має свого представника, займає посаду віцепрезидента UEAPME.

Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємств Чеської Республіки тісно співпрацює з Czech Business Representation – Чеською Підприємницькою Комісією при Європейському Союзі. Її послугами і контактами користуються багато членів Асоціації.

АМСДП ЧР є також членом Союзу промисловості та транспорту ЧР (Confederation of Industry of the Czech Republic) і підтримує дуже тісні зв'язки з іншими галузевими і професійними спілками.

АМСДП ЧР інформує всіх своїх членів про можливості співробітництва в рамках ЄС, надає їм допомогу і консультування при виборі проектів. Підтримка таких проектів здійснюється у співпраці з банком «Чеськоморавський банк розвитку та гарантії» у формі надання безвідсоткових кредитів на придбання довгострокового матеріального і нематеріального майна, фінансування запасів, заборгованості до терміну погашення і виробничих витрат, безпосередньо пов'язаних з проектом. Ця підтримка надається на договірній основі між кінцевим одержувачем і кінцевим користувачем.

У діяльності АМСДП ЧР щодо подальшого розвитку сфери малого та середнього бізнесу та захисту його інтересів пріоритетне значення мають наступні напрямки:

- виконання законів;
- законотворчість держави за рішення свого чиновника;
- спрощення податкового адміністрування;

- державна підтримка зайнятості;
- полегшення доступу до кредитування.

Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємців Чеської Республіки висловлює уявлення та погляди своїх членів на актуальні економічні та соціальні проблеми при обговоренні у виконавчих і законодавчих органах і таким чином сприяє формуванню сприятливого підприємницького середовища та клімату.

АМСДП ЧР вимагає від органів державної адміністрації та його безперервної уваги, зусиль і експертизи при розробці реальної стратегії розвитку життєздатного бізнесу та забезпечення умов для діяльності підприємницького співтовариства в ЧР.

Місія АМСДП ЧР полягає в тому, щоб створити оптимальні умови для динамічного розвитку МСП, дрібних торговців та приватних підприємців в Чеській Республіці та захищати спільні інтереси своїх членів.

Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємців Чеської Республіки, зокрема:

- захищає комерційні інтереси своїх членів;
- інформує своїх членів про розвиток малого та середнього бізнесу в країнах ЄС, і бере активну участь у підготовці до приєднання до ЄС;
- бере активну участь у підвищенні професійних стандартів серед своїх членів та створює умови для внутрішньої співпраці між членами;
- сприяє розвитку обміну інформації та базами даних між її членами та організаціями;
- захищає та сприяє дотриманню ділової етики для своїх членів;
- заохочує своїх членів до участі у виставках, ярмарках та інших рекламних заходів;
- консультування членів у створенні і розвитку своїх компаній;
- підтримка роботи своїх членів шляхом надання інформації та послуг;
- співпрацювати з усіма пов'язаними з нею організаціями, державними та саморегулюючими органами державної влади в країні і за кордоном, які створені для надання допомоги малим і середнім підприємствам і дрібним підприємцям.

Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємців Чеської Республіки забезпе-

чує співробітництво її членів за межами окремих секторів, дисциплін, професій, регіонів і т.д.

У відповідності з сьогоденням і майбутнім ЄС АМСДП співпрацює з партнерськими організаціями в ЄС, подібними організаціями інших держав, а також з державними органами та аналогічними галузевими організаціями, зареєстрованими в Чеській Республіці.

Дійсним членом асоціації можуть бути:

- фахівці, іменовані як «професіонали» – фізична особа за змістом Закону про ліцензування торгівлі;
- мікрофірми – юридичні та фізичні особи з кількістю зайнятих понад 10 працівників;
- малі підприємства – підприємства, зареєстровані в торговому реєстрі, які мають менше 50 працівників;
- середні підприємства – підприємства, зареєстровані в торговому реєстрі, які мають менше 250 співробітників;
- бізнес-спільнота – колективне підприємство.

Почесним членом асоціації можуть бути фізичні або юридичні особи, які мають спільні інтереси з асоціацією, незалежно від числа працівників, і які сприяють розвитку асоціації. Почесне членство припиняється на підставі рішення почесним членом, рішення про проведення загальних зборів, смерть або зникнення юридичної особи. Пропозиція на затвердження та розірвання почесного членства повинна бути представлена в Раду Асоціації.

Права та обов'язки членів АМСДП:

- 1) кожен член асоціації повинен мати право брати участь у прийнятті рішень наради, приймати участь в інших заходах асоціації;
- 2) кожен учасник має право з метою сприяння їх поглядів і думок, таким чином впливати на формування думок асоціації;
- 3) кожен член асоціації повинен мати право представляти пропозиції про внесення поправок та змін в основні документи асоціації, про скликання засідання, представити пропозиції щодо кандидатів для обрання до складу асоціації;
- 4) кожен член асоціації повинен мати право на самовираження в роботі асоціації;
- 5) кожен учасник має право брати участь у діяльності асоціації, в роботі професійних комітетів, робочих груп або інших органів;
- 6) кожен член має право вимагати від асоціації

виконання посередницьких послуг, місії та діяльності асоціації;

- 7) кожен член асоціації надає таку інформацію, яка необхідна для забезпечення місії та діяльності асоціації, за винятком інформації, яка охоплює бізнес або державні таємниці;
- 8) кожен учасник зобов'язаний оплатити належним чином і своєчасно внески, активно брати участь в діяльності асоціації;
- 9) кожен учасник зобов'язується регулюватися статутом.

Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємців Чеської Республіки фінансується за рахунок внесків її членів, пожертвувань, грантів і субсидій, в тому числі іноземних; керує бюджетом, затвердженим загальними зборами та внутрішніми правилами, прийнятими радою.

Підхід до навколишнього середовища для стабільного та сприятливого подальшого розвитку малого та середнього бізнесу та підвищення їх конкурентоспроможності може полягати в наступному:

- 1) усунення бюрократичного середовища;
- 2) стимулювання інвестицій;
- 3) спрощення податків;
- 4) забезпечення фінансових ресурсів для МСП.

1. Усунення бюрократичного середовища. Крім економічних перешкод, які заважають подальшому розвитку малого та середнього бізнесу в Чеській Республіці, існують бюрократичні бар'єри в законодавчому та правовому полі. Щоб їх подолати, необхідно зосередити увагу в першу чергу на: оцінку впливу запропонованих законодавчих змін для МСП в якості невід'ємної частини законодавчого процесу; впорядкування законодавства в Чеській Республіці; зменшення і транспарентності правоохоронних органів; усунення адміністративних витрат – про що свідчить, зокрема:

- а) законодавство, яке вимагає деяку кількість нотаріальних записів і документів, що офіційно підтверджено;
- б) поганий зв'язок між різними органами, між собою;

Таким чином, Асоціація малих і середніх підприємств і дрібних підприємців Чеської Республіки пропонує:

- а) здійснювати перегляд всіх законів і законодавчих актів;

б) зменшити кількість і сферу застосування законодавства (міністрів, укази та інші адміністративні органи), в тому числі норм і правил;

в) значно скоротити число нотаріальних записів і офіційно завірених підписами, необхідних для встановлення відповідних фактів;

г) забезпечення підзвітності державних службовців за свої рішення, які можуть суттєво пошкодити бізнесу. Забезпечити таку саму відповідальність державним службовцям, як бізнесмена для свого бізнесу.

2. Стимулювання інвестицій. Щоб інвестиційні державні стимули були доступними не тільки для великих (в основному іноземним) підприємців, але і для малих і середніх підприємств. Тому АМСДП ЧР рекомендує:

- а) списувати податок малим та середнім підприємствам, заснованим на інвестиціях у нові технології, інновації та наукові дослідження та розробки. У випадку позитивного економічного результату видаляються для зменшення податку на прибуток або збиток від інвестицій (у віці до 5 років);
- б) знизити адміністративне навантаження на отримання допомоги зі структурних фондів, транспарентної системи критеріїв для отримання безплатної допомоги;
- в) не створювати «особливих умов» для чеської бюрократії, які проявляють некомпетентність або незнання;
- г) уніфікувати методику відстеження проектів по конкурсам.

3. Спрощення податків. Основна мета бюджетної політики має полягати в максимізації економічного зростання, а не максимізації державних доходів. Податкова політика повинна призвести до:

- спрощення адміністративних процедур;
- прозорості податкової системи та обмеження з ухиленням від сплати податків;
- порівняти відмінності між бухгалтерської та податкової звітності.

Для цього необхідно:

- а) здійснити редагування в області податкового законодавства. Це питання вже давно знаходиться під тиском підприємців. Міністерство фінансів поступово звертається до основних принципів редагування обов'язків, а критерії повинні бути чітко визначені законодавством, менше кількості підзаконних

актів, і знову проявляється нездатність державних чиновників тлумачити закон і підзаконні акти по-своєму. Ця проблема відома з малих міст, де небажання державних посадових осіб і виявили, що все може призвести до нанесення збитку роботодавцеві;

- б) податкові закони розділити окремо для фізичних осіб і для юридичних осіб;
- в) уряду порівняти відмінності в бухгалтерському та податковому обліку;
- г) знизити витрати праці за рахунок зниження ставки соціального страхування.

4. Забезпечення фінансових ресурсів для МСП. Важливим фактором для подальшого розвитку МСП в Чеській Республіці є фінансові ресурси у вигляді банківських кредитів цим підприємствам. З метою реалізації якісних та кількісних змін у кредитуванні малого підприємства АМСДП ЧР рекомендує здійснювати такі принципіальні заходи:

- а) забезпечення стабільного джерела фінансування та нового співфінансування проектів ЄС в співпраці з Чеськоморавським банком розвитку і гарантії;
- б) Чеський національний банк повинен контролювати банки, які кредитують МСП, по мірі їх звітності.

Висновки

Всі нинішні чеські економічні системи дуже непрозорі. Високі податки обмежують економічний розвиток і знижують конкурентоспроможність європейського масштабу. Низькі, але жорсткі податки з відповідними санкціями у випадку провалу, разом з простою податковою декларацією та однаковими умовами для всіх видів бізнесу є найкращим способом для розвитку чеської економіки. І нарешті, МСП повинні бути об'єднані для розвитку і модернізації за рахунок власних коштів і тим самим поліпшити свої позиції по відношенню до банків – при наявності рівності. Це важливо для будь-якого з проектів ЄС, де частина акцій буде надана субсидіям з центральних фондів розвитку ЄС.

З вищесказаного можна зробити висновок, що Україні знадобитися ще час, щоб мати такі ж сильні сторони в своїй підприємницькій діяльності, які має Чеська Республіка, і, вихо-

дячи з цього, Україна може орієнтуватися на них [9]:

- 1) ясна політика уряду, яка закладена в Законі про підприємництво и. 299/1992 sb.;
- 2) наявність програми «Оперативна програма для підприємництва та інновацій 2007-2013»;
- 3) помірно швидка адаптація до ринкових умов;
- 4) імпорт нових технологій;
- 5) можливість створення нових робочих місць з невеликими капітальними витратами;
- 6) динамічний розвиток міст і населених пунктів завдяки інтенсивності підприємницької діяльності;
- 7) підтримка відсталих регіонів або регіонів, підданих реструктуризації;
- 8) добра інформаційна інфраструктура для підтримки малого та середнього бізнесу.

Державна політика України щодо малого бізнесу має зосереджуватися за наступними напрямками: поліпшення механізмів оподаткування; стабілізація законодавства; вдосконалення механізмів кредитного фінансування малих підприємств, розробка і впровадження комплексу заохочувальних механізмів для комерційних банків, які працюють з малими підприємствами. Що стосується самих суб'єктів малого бізнесу, то їм необхідно переглянути свою фінансову політику в сторону збільшення заробітної плати та легалізації трудових відносин зі своїми працівниками. На сучасному етапі розвитку органи влади повинні максимально сприяти розвитку малого підприємництва.

Література

1. Взаємодія громадських організацій, місцевої влади та підприємств [Текст] / Л.В. Беззубко, О.В. Долгальова, О.В. Балабенко та ін. – Донецьк : Норд-компьютер, 2007. – 250 с. – 300 пр. – ISBN 978-966-7477-72-1.
2. Долгальова О.В. Регулятивна роль держави у сфері малого бізнесу. Монографія / Під загальною монографією д.е.н., проф. Поважного О.С. Донецьк: ТОВ «РВК» ПРОМО», 2005. – 376с. – 300 пр. – ISBN 966-8824-02-4.
3. Закон Чеської Республіки № 83/1990Sb «Про громадські об'єднання».
4. Analýza faktorů ovlivňujících rozvoj malého a středního podnikání v Moravskoslezském kraji // Jarmila Šebestová. – Vědecké monografie. Slezské univerzity v Opavě. Obchodně podnikatelské fakulty

- univerzity v Opavě. Obchodně podnikatelské fakulty v Karvině. – Studia oeconomica. – Tiskárna Kleinwachter, Frýdek-Místek. – 2007. – 143 strán. – 150 ks. – ISBN 978-80-7248-427-0.
5. Analýza podnikatel'ského prostredia a bariér absorpčnej schopnosti regionov // Milan Buček a kolektiv. – Vydavateľstvo EKONOM. – Bratislava. – 2008. – 316 strán. – 150 výtlačkov – ISBN 978-80-225-2358-5.
  6. Devyatka V., Garkusheva E. Relative characteristics of small business development in Ukraine and in the Czech Republic // Supplementum sborníku příspěvků z mezinárodního vědeckého semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity «Bílá místa teorie a černé díry reforem ve veřejném sektoru». – Šlapanice, 22-23 ledna 2009. – Brno 2009. – Náklad 100 výtisků. – ISBN 978-80-7399-700-7. – Str. 19-25.
  7. Devyatka V., Dolgal'yova E. The issues of the small business development in Ukraine // Nauka i Studia. - Nr. 1(6) 2008. – Przemysl. – Page 17-21. – ISSN 1561-6894.
  8. National strategic reference framework of the Czech Republic 2007-2013, <http://www.mfcr.cz/>
  9. Novotný, Jiří a kol. Činitelé podněcující a tlumící zakládání a rozvoj malých a středních podniků v České republice jako členské zemi Evropské unie. - Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. – 206 s. – ISBN 978-80-7380-092-5.
  10. www.strukturalni-fondy.cz

Корітарова Яна – д.ф.н., доцент, зам. зав. кафедрою структурної економіки і менеджменту Технічного університету м. Брно (Чеська Республіка). Наукові інтереси: проблеми розвитку малого бізнесу.

Девятка Вікторія Вікторівна – аспірант кафедри «Менеджмент організацій» Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Наукові інтереси: проблеми розвитку малого бізнесу.

Коритарова Яна – д.ф.н., доцент, зам. зав. кафедры структурной экономики и менеджмента Технического университета г. Брно (Чешская Республика). Научные интересы: проблемы развития малого бизнеса.

Девятка Виктория Викторовна – аспирант кафедры «Менеджмент организаций» Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Научные интересы: проблемы развития малого бизнеса.

Korytarova Jana – D.Ph (Eng), associate professor Department of the Structural Economics and Management of the Brno Engineering University. Scientific researches: problems of development small buisines.

Devyatka Viktoriia – the post-graduate student of the Department «Business Management» of the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture. Scientific researches: the problem of small buisines development.

